

Platycheirus perpallidus: algemeen bij Snavelzegge?

Zoekt en gij zult vinden!

Nog vrij kort geleden werd *Platycheirus perpallidus* als zeldzaam beschouwd (Van der Goot, 1981). Recent wordt er al minder dramatisch over de soort gedaan, zoals in de Voorlopige Atlas uit 1998: “sinds er in de jaren tachtig een bloeiende populatie in Midden-Limburg werd ontdekt en er daarna ook exemplaren werden gevangen bij Dwingeloo, Overasselt, Zevenaar en Eindhoven lijkt het de soort redelijk voor de wind te gaan in Nederland” (Van der Linden 1995, Van der Leij 1997).

Ik kan niet beoordelen of er inderdaad van een vooruitgang sprake is, maar ik vermoed wel dat goed zoeken op de goede plekken nog veel meer vindplaatsen kan opleveren.

Dat concludeer ik uit het gemak en de doelgerichtheid waarmee *P. perpallidus* soms te vangen is. Op drie duidelijk afzonderlijke plekken heb ik de soort inmiddels gevangen: De eerste keer op 15 juli 1993 meerdere exx langs het Diepveen en Groote Veen in het bosgebied ten noorden van de Dwingeloose Heide. Ze zaten vooral op Beenbreek waarvan de stuifmeelkorrels de buikjes knaloranje hadden gekleurd. De tweede keer op 28 juni 1997 bezocht ik dezelfde plekken en vond 2 vrouwtjes op Snavelzegge (*Carex rostrata*) langs de rand van het Diepveen. Toen ik eind augustus 1997 het Klokketorenvén zag op de Kampina dacht ik hier zou wel eens *P. perpallidus* kunnen zitten en inderdaad. Meerdere exemplaren zaten in de fraaie Snavelzegge-gordel die ook dit ven omzoomt. Een eenzaam vrouwtje zat bij een ven aan de noordkant van de Kampina. De ultieme test kwam op 21 juni 1998 in het Drents-Friese bosgebied bij Appelscha tijdens een kamp van de IWG. Dit weekend moest het gebeuren, het laatste gebied van het kamp was het Esmeer (Ac:227.0-558.6) even ten westen van Assen. Ik heb er ieder Snavelzegge sprietje in de noordoosthoek van het meer drie keer voor moeten afslepen maar uiteindelijk zaten er twee vrouwtjes *perpallidus* in het net!

Er zijn een aantal overeenkomsten tussen de vindplaatsen; het zijn voedselarme vennen op zandgrond waar in de oeverzone Snavelzegge groeit. De vennen zijn omzoomd met bos. Snavelzegge groeit onder zeer vochtige omstandigheden, meestal in het water of tussen veenmos. Volgens de Voorlopige Atlas heeft *P. perpallidus* slechts een luis als prooi namelijk *Trichocallis cyperi* die op meerdere zeggesoorten leeft. Dus misschien zijn andere biotopen waar andere zegges groeien toch ook geschikt voor *perpallidus*.

Figuur 1 antenne van vrouwtje van resp. *Platycheirus fulviventris* en *P. perpallidus*

De Snavelzegge in het Esmeer groeide losjes in exact laarsdiep water; het is bijzonder dat de larven blijkbaar de vaste wal weten te bereiken, want overwinteren op de weggrottende stengels van de zegge is er vermoedelijk niet bij. Hoe doen de larven dit? Of zitten ze toch ergens anders? Luizen heb ik op deze zeggesprietjes trouwens niet kunnen vinden.

Een mogelijke reden voor de schijnbare zeldzaamheid is dat zweefvliegangers niet van natte voeten houden. Misschien terecht, maar ik hoop nu de gevolgen voor je soortenlijst en voor het kaartje in de atlas aannemelijk te hebben gemaakt. Met name in Drenthe zou nog eens goed gezocht kunnen worden in de vele door bos omzoomde vennetjes; misschien leidt dit tot eenzelfde success-story als bij de libel *Aeshna subarctica*. Maar ook het uitkammen van Snavelzegge in andere regio's gaat vast waarnemingen opleveren.

Met de Barendregt JBU tabel is *P. perpallidus* goed te determineren, maar let goed op bij vrouwtjes en zorg ervoor dat je *P. fulviventris* goed kent want die lijkt er toch erg op. Soms moet je goed zoeken

tussen andere *Platycheirus*-soorten zoals *clypeatus* die in groter aantal op dezelfde plekken kan voorkomen!

Literatuur

GOOT, V. S. VAN DER, 1981. De zweefvliegen van Noordwest-Europa en Europees Rusland, in het bijzonder de Benelux. - Bibl. K. Ned. Natuurh. Veren. 32: 1-274.

NJN, 1998 Voorlopige atlas van de Nederlandse zweefvliegen (*Syrphidae*). EIS-Nederland, Leiden en NJN, 's Graveland.

VAN DER LEIJ, L, 1997. in: rariteitjes, vliegenmepper 6(2) december 1997, 12

VAN DER LINDEN, J, 1995. Nieuwe vondsten van *Platycheirus perpallidus*. Vliegenmepper 4(2), december 1995 10-11

Bart Achterkamp

Hulpjes bij het determineren van zweefvliegen - 1

De afgelopen tien jaar is er ook in Nederland steeds meer literatuur gekomen waarmee zweefvliegen goed gedetermineerd kunnen worden. De zweefvliegtabel van Aat Barendregt (1991) vat een boel inzichten samen die uit de jeugdbonden in de jaren tachtig naar voren kwamen. Daarnaast is natuurlijk het boek van Van der Linden van belang, alleen al vanwege de vele illustraties.

Voor het Zweefvliegenproject is het van belang dat determinaties zo betrouwbaar mogelijk gebeuren, en dat bovendien iedereen de soorten op dezelfde manier determineert. Vandaar dat de zweefvliegencommissie in deze rubriek iedere keer aandacht wil geven aan groepen zweefvliegen die niet altijd even makkelijk te determineren zijn. De eerste keer nieuws van het *Leucozona*-front en een tabel voor het geslacht *Eristalis*.

Eristalis kan je overal in Nederland van maart tot en met november makkelijk vinden. Goed op de soorten letten zal leren dat niet alle soorten altijd algemeen zijn: zo vind je *E. horticola* erg weinig voor half mei, vind je *E. abusiva* in de oostelijke landshelft veel minder in de westelijke, maar met *E. picea* is dat net weer andersom. *E. anthophorina* komt alleen in Noord-Nederland voor en lijkt achteruit te gaan. *Leucozona* daarentegen zijn tamelijk zeldzaam. De kans op een vangst is het grootst tegen de Duitse grens aan: Twente, Achterhoek, Nijmegen en Limburg. Er zitten evenwel ook kleine populaties in de duinen. *Leucozona* was altijd maar 1 soort: *lucorum*. Onlangs is deze evenwel in tweeën gesplitst. De soorten zijn tamelijk makkelijk te onderscheiden en lijken ook een ander habitatvoorkeur te hebben. Waarnemingen van *Leucozona* graag snel insturen, met habitatgegevens als het even kan !

Veel succes met de determinaties.

Theo Zeegers

Voor problemen kunnen jullie je wenden tot de 'helpdesk'

Wouter van Steenis: w.vansteen@natuurmonumenten.nl

Theo Zeegers: fbko@pz.nl